CYPRUS INTERNATIONAL UNIVERSITY
ULUSLARARASI KIBRIS ÜNİVERSİTESİ

DOI: 10.22559/folkloredebiyat.2017.50
folklor/edebiyat, cilt:23, sayı:91, 2017/3

ÇEVİRİ YAPITLARIYLA AMİN MAALOUF'UN TÜRK YAZIN ÇOĞULDİZGESİNDEKİ YERİ*

Ceylan YILDIRIM**

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihiyle birlikte var olagelen çeviri, yüzyıllar içerisinde farklı şekillerde algılanmıştır. Özellikle "sözcüğü sözcüğüne" ve "anlamına göre" çeviri ayrımı uzun yıllar boyunca çeviri dünyasını meşgul etmiştir. Özerk bir bilim dalı (çeviribilim) olmadan önce çeviri çalışmaları filoloji, dilbilim, karşılaştırmalı edebiyat, toplumbilim, felsefe gibi çeşitli disiplinler altında yürütülmüştür. Çevirinin sorunsalını çevirinin "olanaklılığı /olanaksızlığı", "sadakat", "eşdeğerlik", "çeviride başarı" gibi hususların oluşturması, çevirinin kuramsal boyutunun ve kültürel-toplumsal bağlamının uzun bir süre göz ardı edilmesine neden olmuştur. Böylece, çeviri, uzun yıllar boyunca, dille ilgili diğer bilim dalları kapsamında değerlendirilerek, çoğu kez, sadece dil öğretiminde kullanılan salt dilsel bir araç olarak görülmüştür. Fakat 1970'li yıllarda, çevirinin tüm bu sorunların ötesinde bir olgu olduğu anlaşılmış ve diğer disiplinlerin çeviri sorunlarına tam anlamıyla çözüm bulmada yetersiz kaldığı görülmüştür. Disiplinlerarası bir alan olan çevirinin ekonomi, toplumbilim, felsefe, tarih, edebiyat, dilbilim gibi çeşitli alanlarla etkileşimi kaçınılmazdır, fakat bu disiplinlerin her birinin tek başına çeviri sorunlarını çözemediği aşikârdır, zira her bilim dalı ancak çevirinin kendiyle ilgili sorunlarına çözüm getirebilmiştir. Çeviri sorunlarının tam anlamıyla çözülememesi, çalışma alanı "çeviri" olan özerk bir bilim dalının gerekliliğini açığa çıkarmıştır: James Holmes, 1972'de

*Bu çalışma "Amin Maalouf'un Romanlarının Türkçe Çevirileri: Çoğuldizge Kuramı Çerçevesinde Karşılaştırmalı Bir Çözümleme" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

**Dr., Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, ceylany@hacettepe.edu.tr

Kopenhag'da gerçekleştirilen Uygulamalı Dilbilim Kongresinde sunduğu *The Name and the Nature of Translation Studies* (Çeviribilimin Adı ve Doğası) başlıklı bildirisinde, çeviri çalışmalarının bağımsız bir bilim dalı altında yürütülmesi gerekliliğini vurgulayarak, bu yeni disiplin için "translation studies" (çeviribilim) kavramını önermiştir. Ayrıca, bu yeni bilim dalının çalışma alanının "çeviri" olduğunu ve bu yeni disiplini diğer disiplinlerden ayıran özelliklerin belirtildiği bir tanımının olması gerekliliğini dile getirmiştir. (Holmes 1994: 67-81). Holmes'un bu bildirisiyle, "çeviriye" kendi bağlamından yola çıkarak çözümler bulan çeviribilimin sınırlarını sistemli bir şekilde çizdiği görülür:

> "1. Çeviri süreci ve çeviri ürünlerini kendi deneyim dünyamızda karşımıza çıktıkları biçimde betimlemek; 2. Bu olguları açıklamak ve önceden tahmin etmek için genel ilkeler oluşturmak." (Holmes 2012: 111)

Çeviribilimle birlikte, "çevirinin" içinde bulunduğu kültürel ve toplumsal değerlere göre şekillendiğini öne süren çeşitli kuram ve yaklaşımlar geliştirilmiştir. Bilimsel, kültürel ve sanatsal bir etkinlik olan çevirinin, sınırları önceden belli olmayan, aksine diğer alanlarla, özellikle kültürle, sıkı sıkıya bağlantılı bir alan olduğu vurgulanmıştır. Ulusal kültürlerin biçimlenmesinde çevirinin önemli bir işlevi olduğunun altını çizen İsrailli çeviri kuramcısı Itamar Even-Zohar, çeviriyle kültür arasındaki ilişkiyi şöyle aktarmıştır: "Çeviri, yapısı ve sınırları kesinkes belirlenmiş bir olay değil, belli bir kültür dizgesi içindeki ilişkilere bağımlı bir etkinliktir." (Even-Zohar 2012: 131). Buna göre, bir toplumdaki kültürel normlar, dönemsel çeviri anlayışı etkilemektedir.

"Çeviri yazının" edebiyatla ilişkisini ele alan "çoğuldizge kuramı", bu çalışmanın teorik alt yapısını oluşturmaktadır. Çoğuldizge kuramı, çeviri-edebiyat-kültür dizgeleri arasındaki ilişkiyi irdelememize ve çeviri yazının belirli bir ulusun edebiyatında yarattığı etkiyi gösterebilmemize olanak sağlamaktadır. Çalışmanın amacı, Amin Maalouf'un çevirilerinin, Türk yazın çoğuldizgesinde postmodern tarihsel roman türünün gelişimine ve konumuna etkisini, Türk edebiyatında alımlanışını ve popülerliğinin ardında yatan etmenleri "çoğuldizge kuramı" çerçevesinde ele alarak, yazarın çevirileri aracılığıyla edebiyatımızdaki yeri ve önemini açığa çıkarmaktır. Çalışmanın "Çoğuldizge Kuramıyla İlişkilendirme" başlıklı birinci bölümünde, Even-Zohar'ın geliştirdiği "çoğuldizge kuramı" ana hatlarıyla açıklanacak ve Maalouf'un çeviri yapıtlarının, Türk yazın çoğuldizgesinde yazınsal türler arası geçişteki yeri çoğuldizge kuramıyla ilişkilendirilerek ele alınacaktır. "Postmodern Tarihsel Romancı Yönüyle Maalouf" başlıklı ikinci bölümde, Maalouf'un yapıtları, Serpil Oppermann'ın "Postmodern Tarih Kuramı" çerçevesinde irdelenerek yazarın Postmodern Tarihsel Romancı yönü açığa çıkarılacaktır. "Maalouf'un Türk Yazın Çoğuldizgesindeki Yeri" başlıklı üçüncü bölümde, Maalouf'un yapıtlarının kaynak ve erek dillerdeki tirajlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesiyle, yazarın çevirileri aracılığıyla Türk yazın çoğuldizgesinde postmodern tarihsel roman türünün gelişimine ve konumuna etkisi irdelenecektir. Üçüncü bölüm altındaki "Maalouf'un Türk Edebiyatında Alımlanışını Etkileyen Sosyo-kültürel Unsurlar," "Maalouf'un Türk Edebiyatında Alımlanışını Etkileyen Tarihsel Unsurlar" ve "Maalouf'un Türk Edebiyatında Alımlanışını Etkileyen Dinsel Unsurlar" başlıklı alt bölümlerde ise, Maalouf'un, çeviri yapıtlarıyla, Türk edebiyatındaki alımlanışını etkileyen sosyo-kültürel, tarihsel ve dini etmenler ele alınacaktır.

2. Çoğuldizge Kuramıyla İlişkilendirme

Çeviriyle kültürün iç içe geçen dizgeler olduğunu savunan Even-Zohar, kültür temelli olan "çoğuldizge kuramını" geliştirir. Even-Zohar'ın kuramında belirttiği üzere, kültüre bağlı bir dizge olan edebiyat, kendi içinde çeşitli dizgelerden oluşur: ilki, belirli bir ulusun edebiyatını oluşturan "ulusal yazın" ikincisi ise, belirli bir ulusun edebiyatına dışarıdan giren "çeviri yazın"dır. "Çeviri yazın", "ulusal yazınla" etkileşim halindedir ve "ulusal yazın" içerisindeki devingenliği, duruma göre etkileyebilen bir dizgedir. (Even-Zohar 2012: 125-131).

Even-Zohar'ın çoğuldizge kuramı, çeviri yazınını kültürel bağlamda ve çeviri kuramını devingen bir sistem içerisinde ele alan ilk kuram olması açısından önemlidir. Ayrıca, Even-Zohar, "sistem" sözcüğünü ekleyerek, kuramın genel kuram olmasını sağlamıştır. 1970'li yıllarda Even-Zohar tarafından öne sürülen bu kuram, betimleyici kuramlara geçilmesine zemin hazırlamıştır. Yazıcı, kuramın diğer kuramlara üç farklı açıdan fayda sağladığını savunmuştur:

> "Bunlardan birincisi, sistemi tanımak açısından betimleyici incelemelere ilgi artmış; ikincisi, çevirilerin sistemdeki rolünü anlamak açısından çeviribilimin inceleme odağı, kaynak ekin ve kaynak metinden erek ekin ve çevirilere doğru kaymıştır; üçüncüsü ise çeviribilim araştırmalarının devingen bir sistem içerisinde ele alınarak bu disiplinin durağanlıktan kurtulup dinginlik kazanmasına aracı olmuştur." (Yazıcı 2005: 129)

Aslında bu kuramla birlikte, artık uygulama alanının kuram alanını yönlendirdiği değil de aksine kuramsal alanın uygulama alanına yön vermesi gerektiği anlayışı yerleşmeye başlamıştır. Temelde çeviri-edebiyat-kültür dizgeleri arasındaki karşılıklı etkileşimi ve bu etkileşim sonucunda edebiyatın toplumsal gelişim, değişim ve dönüşümlerdeki rolüne vurgu yapan çoğuldizge kuramının amacını, Gürçağlar şöyle açıklamıştır:

> "Kuramın amacı toplumsal evrim içinde edebiyatın rolünü vurgulamak, edebiyatı toplumlarda gerçekleşen değişimlerde önemli bir işlev üstlenen, farklı öğelerin sürekli sökülerek yeniden ve farklı bileşimlerde kuruldukları bir alan olarak sunmaktı." (Gürçağlar 2008: 194)

Even-Zohar, çoğuldizge ve dizgeci yaklaşım arasında temelde bir fark olmadığını, bununla birlikte çoğuldizge terimini devingen dizgeci yaklaşımı vurgulamak için kullandığını belirtir ve terimi şöyle tanımlar: "Birbiriyle kesişen ve kısmen örtüşen, farklı seçenekleri kullanan, ancak üyeleri birbirine bağımlı, yapılandırılmış bir bütün teşkil eden çoklu bir dizge." (Gürçağlar 2008: 194). Even-Zohar'a göre, çeviri yazını, edebiyat çoğuldizgesindeki dizgelerden bir tanesidir ve bu dizge içerisinde devingen bir yapıya sahiptir öyle ki, çeviriler, edebiyat çoğuldizgesinin merkezinde yer alabileceği gibi, zaman içerisinde çevre konuma geçebilirler. Even-Zohar'ın da belirttiği üzere, aşağıda belirtilen üç koşul sağlanırsa, yenilikçi özellikler taşıyan çeviriler edebiyat çoğuldizgesi içerisinde birincil konuma geçebilirler:

> "a) çoğul dizge henüz oluşmamışken ya da başka bir deyişle, edebiyat henüz "genç" ve yerleşme sürecinde iken; b) edebiyat ya "çevresel", ya "güçsüz" ya

da her iki durumda iken; c) edebiyatta dönüm noktaları, bunalımlar ve yazınsal boşluklar yaşanırken" (Even-Zohar 2012: 128).

Maalouf'un edebiyatımızda postmodern tarihsel roman türünde bazı yerli yazarlarımızla birlikte merkezi bir konuma sahip olması, Even-Zohar'ın kuramında belirttiği gibi çoğuldizge içerisinde sürekli bir devingenlik olması ya da bu türde edebiyattaki örneklerin yetersiz olması gibi nedenlere bağlanabilir. Maalouf'un edebiyatımıza girdiği dönemde, postmodern tarihsel romanın klasik roman anlayışına karşı gelişerek Orhan Pamuk'la zirveye doğru yol almaya başladığı söylenebilir. Dolayısıyla, postmodern tarihsel romana geçiş, edebiyatta o dönem bir devingenlik yaşandığına işaret eder. XXI. yüzyılın, postmodern romanın egemen olduğu bir yüzyıl olduğu göz önünde bulundurulduğunda, klasik anlayışla oluşturulan romanların yeni kuşak için yeterli olmadığı ve dolayısıyla bu türlerin geçerliliğini yitirmesi muhtemeldir:

"Üçüncü durumda çoğuldizge içindeki devingenlik, dönüm noktaları, ya da başka deyişle, yerleşmiş örneklerin yeni bir kuşak için artık geçerli olmadığı tarihsel anlar yaratır. Böyle anlarda çeviri yazın, merkez konumlu edebiyatlarda bile merkeze yükselebilir." (Even-Zohar 2012: 129).

Postmodern tarihsel romanın Türk edebiyatına yerleşme döneminde yapıtları çevrilen Maalouf'un, bu türün örneklerinin azlığına dayanan boşluğa bağlı olarak ve doğu kültürünü yansıtan eserler yaratması, dolayısıyla kültürümüze yabancı olmayan tarihsel, dinsel, kültürel unsurlara yapıtlarında sıklıkla yer vermesi gibi nedenlerle, bu türde yapıt veren diğer bazı yerli roman yazarlarımızla birlikte edebiyatımızda popülerlik kazandığı söylenebilir. Dolayısıyla, Maalouf'un yapıtlarının çevrilmesi, Even-Zohar'ın belirttiği üzere, çoğuldizgede egemen üçüncü duruma bağlanabilir: Maalouf'un çevirilerinin -edebiyat çoğuldizgemizde egemen olan türler arası geçiş, devingenlik durumuna bağlı olarak ve klasik tarihsel roman örneklerinin yeni nesil için geçerli olmadığı durumdan istifadeyle- bu yeni türde diğer yerli yapıtlarla birlikte merkez konuma geçerek, postmodern tarihsel roman türünün edebiyatımızdaki gelişimine katkı sağladığını söylemek mümkündür.

3. Postmodern Tarihsel Romancı yönüyle Maalouf

Maalouf, tarihten esinlenerek kurguladığı yapıtlarında sergilediği hümanist, uzlaştırıcı, barışçıl ve kozmopolit özellikleriyle dikkat çeker. Yazar, yapıtlarında, sadece Batı'nın gözünden Doğu'yu değil aynı zamanda Doğu'nun gözünden Batı'yı da yansıtır. Özellikle toplum sorunlarını ele alan yazar, yapıtlarında geçmişten günümüze çeşitli tarihsel olaylara ve bunların bireyler üzerinde yarattığı etkilere vurgu yapar. Maalouf, tarihin derinliklerine inerek göz ardı edilmiş, belki de görmezden gelinmiş ya da unutulmuş önemli tarihsel olayları romanları aracılığıyla farklı bakış açılarından sunarak, tek bir tarihsel gerçeklik olmadığını vurgular: "Postmodern görüşe göre tarihsel gerçeklerin içinden pek çok farklı öykü üretilebilir. Yani, postmodern roman tarihe yeni açılardan bakmayı … denemektedir." (Oppermann 1999: 28-29)

Maalouf'un yapıtları, Serpil Oppermann'ın "Postmodern Tarih Kuramı" çerçevesinde ele alındığında, yazarın postmodern romancı yönü açığa çıkar. Postmodern roman yazarları, yeni tarihselci düşünümsel yaklaşımı benimseyip anlatılarını bu yaklaşıma uygun olarak oluştururlar:

> "Bu yazarlar hem kurmaca hem de tarihin yazar tarafından biçimlendirilen ve değişik yorumlara açılım yapan çok anlamlı metinler olarak yazıldığını sergilerler. Tarihsel olayların tartışmasız tek bir anlatımı veya anlamı olamayacağı fikrini, geçmişi alışılmadık anlatımlarıyla sunarak göstermeye çalışırlar." (Oppermann 1999: 29).

Maalouf'un tarihsel olayları diğerinin gözünden aktararak bu olayların çok anlamlılığına vurgu yapması ve uluslara göre farklı anlam ve anlatımlarının olabileceğini yapıtlarıyla göstermesi yukarıda değinilen yeni tarihselci düşünümsel yaklaşımı benimseyen postmodern tarihsel romanla ilişkilidir. Örneğin: Yazar, *Semerkant* adlı yapıtında Yavuz Sultan Selim'i Kahireli'nin gözünden, yaşadığı topraklarda yıkıma ve kıyıma sebep olan bir tarihi kişilik olarak yansıtmıştır. (Maalouf 2011: 285). Oysa bir Türk için Yavuz Sultan Selim bir kahramandır zira bir Türk'ün gözünden, Selim'in, Osmanlı topraklarını genişleterek hanedanı gerektiği gibi temsil ettiği söylenebilir.

Maalouf'un, yapıtlarında tarihin unutulmuş, üstü örtülmüş, belirsizliklerle dolu ya da yeniden düşünülmesi gereken kısımlarını ele alması ve ayrıca olayları görünmeyen yüzleriyle ötekinin gözünden farklı bakış açılarıyla vermesi ve böylece tarihe yeni bir boyut kazandırması, yazarın postmodern tarihsel romancı yönüne işaret etmektedir:

> "… postmodern tarihyazımı unutulmuş, gizli kalmış, belirsizliklerle dolu veya önemsenmemiş tarihlerin yeniden düşünülmesi ve incelenmesi gerektiğini savunmaktadır… Bu yüzden postmodern bilgi bütünselliğe, mutlak kimliğe ve mutlak doğruluğa karşıdır. Zira postmodernizm çoğul kimliklere ve olası doğrulara odaklanır. Bütünselliğe yönelik her çeşit bilgiyi kuşkuyla karşılar." (Oppermann 1999: 59-60)

Postmodern tarihsel romanın, yukarıda değinilen, tarihin unutulmuş ya da gizlenmiş yanlarını açığa çıkarması ve tekrar masaya yatırması ilkesine paralel olarak, Maalouf, *Semerkant* adlı romanında, "unutulmuş önemli tarihi kişilikleri ve olayları" kaleme alır ve böylece, Hayyam'ın *Rubaiyat*'ının sırrı bir kez daha günümüz şartları içinde değerlendirilerek, tarihin derinliklerinden gün yüzüne çıkar:

> "…, Semerkant yazmasının tuhaf yazgısının öğrenilmesi için tam sekiz yüzyıl beklemek gerekeceğini tahmin edebilir miydi?" (Maalouf 2013: 27)

Yazarın, *Béatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl* adlı romanında, unutulmuş olay ve konuları masaya yatırarak gün yüzüne çıkarması postmodern tarih kuramıyla örtüşmektedir: 1980'li yıllarda Çin'de yeni doğan kız çocuklarının cinsiyet ayrımcılığı nedeniyle öldürülmesi olayı (30), Güney'deki yeni doğan çocukların Kuzey'e evlatlık verildiği Vitsiya

operasyonu (107) ve Naiputo Faciası (126).

Maalouf'un yapıtlarının temelinde -insanları oldukları gibi kabul ederek farklılıklara saygı duyulması gerektiğini vurgulayan- "hoşgörü" vardır. Yazarın, farklı toplumların farklı gerçeklikleri, doğruları ve bakış açıları olduğunu yapıtlarında vurgulaması, postmodernizmin savunduğu -tek bir doğruya inanmama- olgusuyla doğru orantılıdır. Gerçek diye ortaya atılan gerçeğin, kimin gerçeği olduğu ve hangi ideolojik ve kültürel bağlamda oluştuğu "gerçekliğin" sorgulanmasını gerekli kılmıştır. Maalouf, olayları çoğu kez yarattığı kahramanların gözünden verir, tarihsel olayların, roman kahramanları birey üzerindeki etkilerini gözler önüne serer ve böylece tarihin sadece olaylar ve nedenler üzerine eğilerek bireyi yadsıyan yönüne karşıt bir tutum sergilemiş olur. Böylece, tarihsel olayların bireyler üzerindeki etkisine dikkatleri çeker. Bunun yanı sıra, postmodern tarihsel romanlar, tarihsel kişilikleri kurmaca kişilerle kaynaştırırlar. Tarihsel kişiler metinselleştirilerek metin içerisinde yeni anlamlar kazanabilirler. Maalouf da, romanlarının kahramanlarını çoğunlukla tarihsel kişiliklerden seçer, kimi zaman tarihsel kişilikleri görünmez yönleriyle kimi zaman da onlara metin içerisinde yeni kişilikler yükleyerek aktarır.

Postmodern tarihsel romanların diğer bir özelliği de, tarihteki anlam kaymaları ve belirsizlikler üzerine yoğunlaşarak tarihi olduğu gibi yansıtmak yerine, tarihin şimdiki zaman içerisinde, tarihe eleştirel bir gözle bakılarak, ele alınmasına olanak sağlamasıdır: "Tarihyazımcı postmodern romanlar geleneklerin içinden yazılıyormuş gibi görünüp onları kendi içlerinden yıkıp değiştirirler." (Oppermann 1992: 251). Maalouf, romanlarında geçmişte yaşanan tarihsel olaylara dikkat çekerek yapılan hataların tekrarlanmamasına vurgu yapar. Maalouf'un roman kahramanlarına ve olaylara kendi bakışıyla anlamlar yükleyerek tarihi yeniden düşünmemizi sağlaması postmodern yaklaşımla örtüşür.

4. Maalouf'un Türk Yazın Çoğuldizgesindeki Yeri

Türk edebiyatında, postmodern tarihsel romancılarımız arasında, Nobel Edebiyat ödülünü alan tek Türk yazar olarak tarihe geçen Orhan Pamuk ve yine romanlarıyla birçok çalışmaya konu olan Nedim Gürsel ve Ahmet Ümit sayılabilir. Maalouf'un çevirilerinin, Türk edebiyatında Orhan Pamuk'la birlikte gelişmeye başlayan postmodern tarihsel roman türünün gelişimine katkısı, tartışmasız yadsınamayacak büyüklüktedir, zira yazarın Türkçeye ilk çevirisi, Orhan Pamuk'un bu türde yapıt verdiği döneme rastlar. Daha sonraki dönemlerde de yazarın yapıtlarının tümü Türkçeye kazandırılır. Yazarın yapıtlarının artan tirajları ve ulaştığı baskı sayıları, yazarın yapıtlarına duyulan ilginin kanıtıdır. Tirajlar ve baskı sayıları dışında yapılan araştırmalarda, yazarın tarihsel roman türünde en çok okunan yazarlar arasına adını yazdırdığı görülür. Bundan başka, yazarın yapıtları birçok kitapçıda ayın en çok okunan kitapları arasında yer almıştır. Maalouf'un her yapıtı için yıllara göre Türkçe tirajları verilen aşağıdaki tablo, yazarın Türk yazın çoğuldizgesinde yüksek tirajlar elde ederek, zaman içinde popülerlik kazandığını destekler niteliktedir:

Kitap Adı	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014		
Adriana Mater		8.195	863	1.336	1.158	1.024	1.024	1.906	1.240	601		
Afrikalı Leo	3.995	3.594	4.294	3.822	5.423	5.614	5.844	7.396	8.274	3.788		
Arapların Gözünden Haçlı		2.871	2.205	1.870	2.679	3.513	2.197	2.391	2.367	973		
Beatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl	5.061	2.252	1.939	1.742	2.129	1.694	1.749	2.484	2.336	927		
Çivisi Çıkmış Dünya					69.921	6.257	5.103	5.613	3.725	1.482		
Doğu'dan Uzakta								44.954	19.169	1.929		
Doğunun Limanları	5.532	6.182	4.886,00	7.715	9.235	9.062	10.801	12.888	12.961	6.738		
Işık Bahçeleri	84	2	2.436	3.279	3.762	2.950	3.547	4.249	3.663	1.322		
Ölümcül Kimlikler	3.951	4.958	3.323	4.111	4.913	4.168	4.020	6.143	5.536	2.445		
Semerkant	7.514	11.603	14.765	14.287	16.916	21.452	21.444	26.763	29.360	13.720		
Tanios Kayası	3.054	2.735	2.778	4.763	3.231	3.360	3.498	4.326	3.631	1.476		
Uzaktan Aşk	2.199	1.528	1.374	1.518	2.365	1.833	1.855	2.721	2.737	1.155		
Yolların Başlangıcı	4.504	3.278	2.661	3.082	3.728	2.898	2.930	3.986	3.581	1.207		
Yüzüncü Ad	3.398	3.259	3.572	3.522	4.187	4.177	4.720	5.115	4.327	1.918		
Yüzüncü Ad 1 - Baldassare'nin Yolculuğu										36		
Yüzüncü Ad 2 - Yıldızsız Gökyüzü										26		
Yüzüncü Ad 3 - Cenova'nın Ayartması										413		
	39.292	50.457	45.096	51.047	129.647	68.002	68.732	130.935	102.907	40.156	**726.271,00**	
											Toplam	

Tablo 1: Maalouf'un Türkçe Çevirilerinin Tirajları*

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere Maalouf'un yapıtları genel olarak yıllara göre

* YKY Satış Bölümünden Hülya Kaya ile yapılan görüşme ve yazışmalar sonucunda edinilen Maalouf'un yapıtlarının erek dildeki toplam tirajları.

gittikçe artan tirajlar elde etmiştir. Tirajlardaki genel artış yazarın edebiyatımızda gittikçe artan geniş bir okur kitlesine ulaştığını göstermektedir. Yukarıdaki Türkçe tiraj tablosu yazarın Fransa'daki J.C.Lattès yayınlarında basılan kitaplarının tirajlarıyla karşılaştırıldığında yazarın özellikle *Semerkant* adlı romanında Fransa'daki tirajına yakın bir tiraj elde ettiği görülmektedir. İkinci sırada *Afrikalı Leo* yer almaktadır.

Tablo 2:Maalouf'un J.C. Lattès'te yayımlanan romanlarının tirajları*

Kitap Adı	Toplam Tirajı
- *Les Jardins de Lumière* (J.C. Lattès) **20. baskı** (mayıs 2013)	**93 000**
-*Léon l'Africain* (J.C. Lattès) **35. baskı** (mart 2013)	**135 000**
-*Samarcande* (J.C. Lattès) **27.baskı**(temmuz2013)	**178 000**
-*Les croisades vues par les arabes* (J.C. Lattès)**01. baskı** (kasım 1985)	**46 000**

Yukarıdaki istatistik veriler, Maalouf'un çevirilerinin Türk edebiyatında geniş bir yer tuttuğunu destekler niteliktedir. Eserlerini kaleme aldığı Fransa'daki tirajlarla Türkiye'deki tirajlar karşılaştırıldığında Maalouf'un bazı yapıtlarının Türkçe çevirilerinin tirajlarının kaynak dildeki tirajlara benzer bir tablo çizdiği görülmektedir. Örneğin; Yazarın *Semerkant* adlı yapıtının Fransa'daki tirajı 178 000 Türkiye'deki tirajı ise 177 824'tür. Bu benzerlikten yola çıkarak bu yapıtıyla yazarın, erek dilde kaynak dilde ulaştığı başarıya yaklaştığı söylenebilir. *Semerkant*'ın yıllara göre basımında, her geçen yıla göre (2014 baskısı hariç) artan tirajlar elde etmesi (2005'te 7514, 2006'da 11603, 2007'de 14765, 2008'de 14287, 2009'da 16916, 2010'da 21452, 2011'de 21444, 2012'de 26763, 2013'te 29360, 2014'te 13720) yazarın ve yapıtlarının edebiyatımızdaki önemini göstermektedir. Yapıtlarında doğuya ait sosyo-kültürel, tarihsel ve dinsel öğeleri işleyen Maalouf, Türkçe çevirilerdeki erek dil ve kültür odaklı çeviri yaklaşımının da etkisiyle edebiyatımızda adeta yerli bir yazar gibi benimsenerek yer edinmeye başlamıştır.

Maalouf'un *Semerkant* adlı yapıtı, hemen tüm dünyada büyük bir ilgiyle karşılanmış ve dünya klasikleri arasına girerek yazarını ölümsüzleştirmiştir. Unutulmaz 10 tarihi roman listesinde, Orhan Pamuk, Umberto Eco, İhsan Oktay Anar, Gürsel Korat, İskender Pala ile birlikte, yer almış olan bu yapıtın Maalouf'un Türk toplumunda daha fazla tanınmasına olanak sağladığı söylenebilir. (Radikal Gazetesi, 2011, para. 6) Bundan başka, Maalouf'un *Doğu'dan Uzakta* adlı yapıtı 2012 yılında en çok satan 100 kitap arasındaki yerini almıştır. (Haber7.com, 2013, para. 57). Maalouf, Türkiye'deki birçok büyük kitapçıda en çok satanlar listesine girmeyi başarmıştır. Yine Çivisi Çıkmış Dünya adlı deneme yapıtı büyük kitapçılarda en çok satanlar arasındaki yerini almıştır. (Nur Çintay A. 2009, para. 1) Ocak 2013'te Maalouf'un *Doğu'dan Uzakta* adlı yapıtı haftanın en çok satan kitaplarının başında birinci sırada yerini almıştır. İskender Pala ve Sabiha Serin gibi yazarlarımız listede Maalouf'tan sonra yer almışlardır. (Haberler.com, 2013,

* Basım Asistanı Emily Vaquié / Vaquié, Assistante de presse- JC Lattès - 21/11/2013 - 13:53/ ile görüşülerek edinilen Maalouf'un J.C. Lattès'te basılan yapıtlarının kaynak dildeki toplam tirajları

para.1) Maalouf'un Çivisi Çıkmış Dünya adlı denemesi haftanın en çok satan kitapları listesinde Elif Şafak'ın *Aşk* adlı romanından sonra ikinci sırada yer almıştır. (on5yirmi-5com, 2009, para.1) Maalouf'un yapıtlarından Fransız-Arap Dostluk Ödülü'nü kazanan *Afrikalı Leo*, Fransa ve Türkiye'de aynı baskı sayısına, 35. baskıya, ulaşarak benzer bir tablo çizmiştir. Türkiye'de 48. baskıya ulaşan *Doğu'nun Limanları*, Doğu-Batı uzlaşımını konu edinmesi bakımından Türkiye'de büyük bir ilgiyle karşılanmış ve kendisini Batı'nın gözünden görmek isteyen Türk okuru için önemli bir kaynak olmuştur. Yazarın Ölümcül Kimlikler ve Çivisi Çıkmış Dünya adlı denemeleri, *Tanios Kayası*, *Afrikalı Leo*, *Doğu'nun Limanları*, *Doğu'dan Uzakta* ve *Yolların Başlangıcı* adlı yapıtları, Türkiye'de yüksek tirajlar elde etmiştir.

Tüm bu bilgiler ışığında, Maalouf'un, yapıtlarında doğulu unsurlara fazlaca yer vermesi ve temelde Doğu'nun gelişmesini hedeflemesinden dolayı yazarın yapıtlarının genel olarak doğu toplumlarında önemli bir yere sahip olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca, istatistik verilerin gösterdiği üzere, Maalouf'un yapıtları yüksek tirajlar ve baskı sayılarına ulaşarak, Türkiye'de çok okunan yapıtlar arasındaki yerini almış ve bu da yazarın, türünün örnekleri arasında edebiyatımızdaki yerli yazarlarla birlikte anılarak popülerlik kazanmasına olanak sağlamıştır.

Maalouf'un Türk yazın çoğuldizgesindeki yerinin belirlenmesinde, Türkçe çevirilerinin tirajları ve baskı sayılarının yanında, sosyo-kültürel, tarihsel ve dinsel unsurların etkisi vardır. Maalouf'un, yapıtlarında, Osmanlı'dan günümüze tarihsel olayları ele alması, kurgusal olsa da, Türkçe okurlarının dikkatini çekmiştir. Ayrıca, yazarın, yapıtlarını, doğu kültürünü temel alarak yazması ve yapıtlarının Türkçe çevirilerinin erek dil ve kültür odaklı bir yaklaşımla yapılması, anlatılanın erek kültürle iç içe olmasına zemin hazırlamıştır.

4.1.Maalouf'un Türk Edebiyatında Alımlanışını Etkileyen Sosyo-Kültürel Unsurlar

Her ulusun edebiyatı, o ulusun içerisinde siyasi, toplumsal, coğrafi, iklimsel, çevresel vb. diğer etmenleri de barındıran kültürüne göre şekillenir. Farklı kültürlerin oluşturduğu edebi eserler de diğer ulusların edebiyatlarında değişim ve dönüşümlere neden olabilir. Maalouf'un yapıtlarında, Türk halkına, geçmişine, sosyal, toplumsal ve dini özelliklerine rastlamak mümkündür. Başkasının gözünden de olsa, kendi kültürüne değin bir takım aktarımları okumak Türk okurunu etkilemiştir: "İnsanları bir kültürden bir başkasına çeken, çoğunlukla kendilerininkini andıran – öyle ki, onlara aynı zamanda hem bildik hem de yabancı görünen– bir düşünce ya da uygulamadır." (Burke 2006: 57)

Kongar, kültürü oluşturan temel etmenin insan olduğuna vurgu yapar ve kültür kavramına, genel bir tanımlama getirir. Kültürü oluşturan, ona şekil veren ve yaşatan insandır:

> "En genel ve nesnel tanımı ile kültür, insanın yarattıklarının tümüdür… İnsanın yarattığı bütün araç ve gereçler maddi kültüre; yine insanın yarattığı bütün anlamlar, değerler, kurallar manevi kültüre örnektir…" (19-20)

Maalouf, doğulu kültürel öğelerin yanında zaman zaman batılı kültürel öğelere de

yer vermiş ve iki kültürü yapıtlarında harmanlayarak kültürlerarası aktarıma katkı sağlamıştır. Maalouf'un yapıtlarındaki kültürel birikimin toplumsal gelişmeye katkı sağladığı söylenebilir. Yapıtlarında her iki kültürü çoğunlukla bir arada yaşatarak Doğu-Batı kültürleri arasında uzlaşım sağlama yöneliminde olan yazar, insan-doğa, insan-insan çelişkilerini yapıtlarıyla çözümlemeyi amaçlamasından dolayı devrimci özelliğiyle de ön plana çıkar.

Kültürel öğeler, düşünceyle şekillendiği için insanın kendisini ifade etmesi, düşüncelerini aktarması, kültürün temel amacını oluşturur. Düşünceler, kültürü oluşturur ve kültür, insanın kendini ifade etmesi sonucu yayılır ve gelişir. İstanbul, Maalouf'un ailesinin ilk vatanlarından biridir ve yapıtlarında İstanbul'u kendinden bir parçayı aktarır gibi aktarması, onun Türk kültüründe yerli bir aktör olarak görülmesinde etkili olmuştur: "Benim için, İstanbul … benim ilk vatanlarımdan biridir ve ben her zaman onu gerçek dünyanın uzağında tutarak korumak istedim." (Volterrani E., Amin Maalouf ile röportaj, Kasım 2001). Maalouf, *Doğu'nun Limanları* adlı yapıtında başkahramanın, İsyan'ın, yaşamının yarım yüzyıl önce İstanbul Boğazının kıyısındaki bir evde başladığını yazar. Burada Maalouf, kendi gerçek yaşamına, annesinin doğduğu şehre, gönderme yapmaktadır: "Benim hayatım, dedi, doğumumdan yarım asır önce, Boğaz kıyısında, hiç görmediğim bir odada başladı..." (Maalouf 2012: 17)

Maalouf'un bazı romanlarındaki olaylar, çoğunlukla Türkiye'de geçmiş ve olay kahramanlarının bir kısmı Türklerden oluşmuştur. Diğer doğulu unsurlar da, Türkiye'nin bir doğu ülkesi olduğu göz önünde bulundurulduğunda, çoğu kez yadırganmadan kabul görmüş ve böylece, yazar, çeviri bir yapıt olmaktan ziyade okurda genellikle kaynak dilde yazıldığı düşünülen özgün bir yapıt okuduğu izlenimini uyandırmıştır. Doğu-Batı arasında adeta bir köprü görevi görev yazarın *Doğu'nun Limanları* adlı yapıtında, Doğu ve Batı arasındaki kültürel farklılıkları görmek mümkündür. (Maalouf 2012)

Yazarın Doğu-Batı arasındaki bu kültürel farklılıkları yansıtmasının aslında onu her iki kültüre de yaklaştırdığı söylenebilir. Yazar, bu yönüyle Doğu'yu hem Doğulunun gözünde hem de Batılının gözünde görünür kılmıştır. Kimi kez de Doğulunun gözünden Batı'yı görmek mümkündür. 1830'lu yıllarda Doğu'nun efendisi sayılan Şeyh'in Fransız Devrimini bir sapkınlık olarak görmesi ve Devrimi savunan bireyleri susturması o dönem Doğu kültüründen izler taşır:

> "Nadir çocukluğundan beri Fransız Devrimi'nin büyük bir hayranıydı. Şeyh ve diğer derebeyleri ise devrimi, Tanrı'ya şükür geçici bir ürkünçlük, geçici bir sapma olarak görmüşlerdi. "Bizim" Fransızlar akıllarını yitirmiş, diyorlardı, ama Tanrı onları "bizim" için doğru yola kavuşturmakta gecikmeyecektir." (Maalouf 2012: 78 - *Tanios Kayası*)

Maalouf, hemen nerdeyse tüm yapıtlarında, Doğu'nun kültürel özelliklerinden bahsetmiş ve doğuya ait gelenek ve göreneklerin bazen belki de tam tersi şeklinde işlediği Batı'yla doğu kültürünü uzlaştırma umudunu yapıtlarıyla devam ettirmiştir.

4.2.Maalouf'un Türk Edebiyatında Alımlanışını Etkileyen Tarihsel Unsurlar

Kültür gibi tarih de toplumu oluşturan temel unsurlardan birisidir. Toplumlar tarihiy-

le var olurlar ve tarih aslında bugünün oluşmasında önemli bir etkiye sahiptir. O nedenledir ki bireyler geçmişlerine dair söylenenlere kurgu dahi olsa ilgi duyarlar. Maalouf'un, yapıtlarında, Türk Tarihi'ne değin bazı aktarımlarda bulunmasının yazarın Türk yazın çoğuldizgesi içerisindeki yeri ve konumunu etkilediğini söylemek mümkündür.

Toplumsal tarih anlayışının XIX. yüzyılın sonunda oluştuğunu söylemek mümkündür. XIX. yüzyılla birlikte gelen modernizm ise tarih anlayışının gelişmesini sağlamış ve modern anlayışla oluşan XIX. yüzyılın tarih anlayışı, toplumda tarih bilincinin aşılanması gerekliliğinin altını önemle çizmiştir. Toplum bireylerinin tarih bilinciyle yetişmesi, toplumun huzur ve refahı için gerekli bir unsur olarak görülmüştür. Tarihe bakış, dönemsel farklılıklar gösterebileceğinden tarih anlayışı da zamanla değişmektedir. XIX. yüzyılın sonundan itibaren gelişen modern ve sonrasında gelen postmodern yaklaşıma paralel olarak, tarih anlayışında da farklılıklar görülmüştür. Klasik tarih anlayışının yerini tarihi farklı bakış açılarıyla ele alan, XIX. yüzyıl öncesi geleneksel tarih anlayışına karşı çıkan, modern tarih anlayışı almıştır. Tarihte yaşanan olaylara farkındalık kazanmak anlamına gelen tarih bilinci de değişen tarih anlayışına uygun olarak değişmektedir. Tarih bilincinin yerleşmesiyle geçmişe ve geleceğe bakış olumlu yönde değişebilir ve böylece, tarihsel düzlemde farklı yorumlarla karşılaşılabilir. Geçmişin farklı yorumları farklı gelecek beklentilerine neden olabilir. Maalouf'un tarih bilinciyle oluşturduğu yapıtlarında geçmiş olayların farklı yorumlarını görmek mümkündür. Örneğin, yazar, savaşlarda zafer kazanan tarihi kişiliklerin övülmesi, yüceltilmesi yerine dikkatleri savaş olgusu üzerine çekerek savaşların toplum bireyleri üzerindeki yıkımına dikkat çekmiş ve tarihsel olayları bilinmeyen yönleriyle açıklığa kavuşturmuştur. Geçmişe farklı yorumlar getirerek geçmişten ders alınması gerektiğine dikkat çekmiş ve beklentilerini, yapıtlarında ısrarla üstünde durduğu barışçıl bir dünya arayışıyla karşılamaya çalışmıştır. Böylece, geçmişe farklı bakış açılarıyla yaklaşarak farklı yorumlar getiren yazarın, geleceğe yönelik farklı beklentileri oluşmuştur: "Geçmişe ilişkin farklı yorumlar farklı gelecek beklentilerine yol açabilecektir, aynı zamanda da farklı gelecek beklentileri farklı gelecek yorumlarına neden olacaktır." (Tekeli 1998: 23) Aslında, yazarın bu beklentisi, sadece tarih bilinciyle oluşacak, herkesi kucaklayan barışçıl bir gelecek beklentisinden başka bir şey değildir. Tarih bilincinin oluşması için tarihsel bilgi birikimine sahip olmak gerekmektedir. Maalouf, gelecek nesillere yol gösterecek, barışçıl bir dünya özlemiyle yazdığı yapıtlarının yaratımı için tarihsel bilgisini ideolojik yönelimlerle bütünleştirir: "Modernist tarih bilincinin gerektirdiği anlatısal formdaki zihnil kurgunun oluşturulabilmesi için bir tarihsel bilgi birikiminin gerekli olduğu açıktır." (Tekeli 1998: 25)

Tarihi başlı başına özerk bir bilim olarak kabul eden XIX. yüzyılın tarihçilerinin aksine XX. yüzyıl tarihçileri, genel anlamıyla, tarihin, diğer toplum bilimleriyle etkileşim halinde olduğunu ve birlikte ilerleyeceğini savunarak modernizm sonrası gelişen postmodern anlayışa uygun düşen "bütüncül tarih anlayışını" geliştirmişlerdir:

> "… tarihçi yalnızca tarihçi olmakla yetinemez, geçmişi inşa etme ve bugünü anlama uğraşında toplum bilimlerinin tümünden yararlanmak zorundadır. Bütüncül tarih anlayışı (veya yeni tarihçilik) bütün insan bilimlerinin bir araya gelmeleri, tek bir toplumsal bilimin kurulması için mücadeleyi gerektirmektedir." (Braudel 1992: 8)

Yazarın, yapıtlarında Türk Tarihine ilişkin aktarımlarının, yazarın edebiyatımızdaki konumuna etki eden diğer bir faktör olduğu söylenebilir. Osmanlı'dan günümüze Türk tarihine değin aktardıkları genel anlamda Türk okurunun dikkatini çekmiştir. Hatta bazı okurların yazarın yapıtlarını Türk Tarihine değin öğelerinin işlenişini görmek için okuduğu söylenebilir çünkü tarih, toplumların belleğidir, bugünün şekillenmesinde önemli bir etmendir. Bu nedenle bireyler, kurgu dahi olsa, kendi tarihine değin aktarılanları merak edip okumak isteyebilirler. Örneğin; Yazar Türklerle ilgili olarak, *Semerkant* adlı romanında "Osmanlı Sarayı" için "yırtıcı hayvan kafesi" benzetmesini kullanarak Osmanlı Sarayında yaşanan entrikalara gönderme yapmaktadır:

> "- … Allah aşkına Cihan, ömrünün en güzel yıllarını bu yırtıcı hayvan kafesinde geçirmeye değer mi? Bırak, birbirlerini boğazlasınlar, ölüp öldürsünler." (Maalouf 2013: 142)

Maalouf'un, yapıtlarıyla, Doğu'yu büyük ölçüde görünür kıldığını, Doğu'nun eksiklerinin neler olduğunu ve nasıl giderileceğini açığa çıkardığını söylemek mümkündür. Bunu yaparken de geçmişten günümüze Doğu'da olup bitenleri, Doğu'nun görünmeyen yanlarını, Doğu-Batı çatışmasını, iç ve dış savaşları, her türlü ırk, cins, dil ve din ayrımını, bağnazlığı ve yozlaşmayı tarih süzgecinden geçirerek bunların birey üzerindeki yıkıcı etkisini aktarmıştır. Kimi zaman Türk Toplumu'nda kahraman ilan edilen ve öyle aktarılan lider ve hükümdarlar Maalouf'un yapıtında kıyıcı bir hükümdar olarak karşımıza çıkabilmektedir. Örneğin; Fetihleriyle ün salmış bir Osmanlı padişahı olan Yavuz Sultan Selim, tarihte, genel olarak, kahraman ve kurtarıcı olarak fatih sıfatıyla anılmıştır fakat Maalouf, *Afrikalı Leo* adlı yapıtında Selim'i Kahire'de büyük bir kıyıma neden olan tarihi bir kişilik olarak göstermiştir. Selim'in hanedan topraklarını büyük oranda genişlettiği göz önünde bulundurulursa kendi ülkesinde kahraman ilan edilmesi ve nesilden nesile öyle aktarılması doğal görünür. Fetihten fetihe giderek ülke topraklarını olabildiğince genişleten Selim'in Türk Toplumunda bir kahraman olarak ilan edilmesi onun toplumda bu algıyla yerleşmesine neden olmuş ve Selim, Türk Tarih'inde çoğunlukla bu yönüyle ele alınmıştır fakat fethettiği toprakların halkları için Selim'in onlara acı ve yoksulluktan başka bir şey vaat etmediği aşikârdır. Yazar, *Afrikalı Leo* adlı yapıtında Osmanlının, Yavuz Sultan Selim'in, Kahire savaşında binlerce kişiyi katlettiğini iddia etmiştir. (Maalouf 2011: 285). Maalouf, toprakları fethedilen bireylerin gözünden Selim'i aktararak Türk Toplumu'nun Selim ve fetihlerine, karşı tarafın gözünden bakmasını sağlayarak tarihsel olay ve kişiliklere bakışın topluma ve kişiye göre değişebileceğini göstermek istemiştir.

Yazarın yapıtlarında, Osmanlı döneminde padişahlar arasında geçen ve kimi zaman ölümle sonuçlanan iktidar mücadelesini, Osmanlı'da azınlıkların durumunu, iktidar kaynaklı iç savaşları, tarihimize yönelik birçok olay ve unsuru görmek mümkündür. Yazar, çoğu kez insanların ölümüyle sonuçlanan bu tarihsel olayları ironik bir şekilde sunarak olayların aslında tarih kitaplarındaki gibi sadece liderlerin başarılarından ibaret olmadığının altını çizmiştir. Yazar, tarih ve isimlerin aksine, asıl önemli olanın, bu tarih ve olayların insanlar üzerindeki yıkıcı etkisi olduğunu yapıtlarıyla adeta kanıtlar niteliktedir. Yapıtlarındaki doğulu tarihsel unsurlar ve yazarın bu tarihsel olaylar karşısındaki

tutum ve aktarımları Türk okurunu etkilemiş ve okurlarının kendi ülkelerindeki olayları ötekinin gözünden ve çoğu kez de günümüz bakış açısıyla görmesine olanak sağlamıştır:

> "İstanbul'da bir takım olaylar olmuştu. O zamanın insanları için önemli, bizim gözümüzdeyse gülünç olaylar. Bir sultan halledilmiş, yerine yeğeni geçmişti. Babam isimler, tarihler vererek en az yirmi sefer anlatmıştır… Hepsini, en azından çoğunu unuttum. Ama pek bir önemi yok zaten. Kendi hikâyem için sadece o çığlığın, o gün genç bir kadının gırtlağından yükselen o feryadın biraz önemi var." (Maalouf 2012: 17 - *Doğu'nun Limanları*)

Yazarın doğunun gizemlerini açığa çıkardığı, kendi yaşam öyküsünden esinlenerek kurguladığı izlenimi veren *Doğu'dan Uzakta* adlı yapıtı, doğunun toplum yapısına ve tarihine ilişkin önemli ipuçları taşımaktadır. Doğu'da erkek çocuklarına daha küçük yaştan beri bir efendi gibi davranılmasına vurgu yapan yazar, bu tarihsel geleneğin (ataerkil yapının) aslında günümüzde, eskisi kadar yaygın olmasa da, hâlâ devam ettiğine işaret eder:

> "Eğer tek çocuğu bir kız olsaydı, sanırım onu büyük bir baskı altında tutardı. Onun erkek parçası olan oğluna tapıyordu. Ona bir "arkadaş" gibi değil, efendisiymiş gibi davranıyor ve böylelikle ona ezelden beri biçilmiş rolü oynadığına inanıyordu." (Maalouf 2012: 68)

Farkında olmadan bir Fransız'a sattığı "Yüzüncü Ad" adlı bir kitabın peşinden İstanbul'a kadar gidip bu kitabın hiç değilse bir kopyasını almak adına maceradan maceraya atılan Baldassare adlı bir sahafın, iki kuzeniyle birlikte kitaba ulaşma hikâyesinin anlatıldığı *Yüzüncü Ad: "Baldassare'nin Yolculuğu"* romanı, gerek Osmanlı'ya gerekse Türk şehirlerine ilişkin birçok öğe içermektedir. Baldassare'nin kutsal kitaba ulaşmak için Afyonkarahisar'dan İstanbul'a, İstanbul'dan İzmir'e yaptığı yolculuklar, Yedikule zindanlarından Galata'ya, Yeniçerilerden azınlıklara, Osmanlı Sultanından Sadrazama, Süleymaniye Camii'nden Yunus Emre'ye, Esir Pazarından Osmanlı Sarayı'na, Osmanlı Kadısından rüşvete, çok sayıda öğenin işlendiği yazarın bu romanında, batılı öğeler zaman zaman işlense de çoğunlukla Osmanlı kültür ve din yapısını yansıtan kesitlerle karşılaşılır. Yapıtta, Fransa ile Osmanlı arasındaki ilişkilerle ilgili kesitlere rastlamak mümkündür. Fransız elçisiyle Osmanlı sultanı arasında iyi ilişkiler kurulması gerekliliğinin Osmanlı'da önem verilen bir husus olduğu bilinir, zira iki ülke arasında imzalanan kapitülasyonlar, Osmanlı'nın Fransa'yla ilişkilerini iyi tutması gerektiğini kanıtlar nitelikte olmuştur. (Maalouf 2012: 142-143)

Batı'nın Doğu'ya bakışını tarihsel bir düzlemde ele alan Maalouf, *Tanios Kayası* adlı yapıtında da Avrupa'dan İngiltere'ye çok sayıda ulusun, Doğu'ya bakışını kurgu ekseninde yansıtmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu yıkıldığında Mısır Hıdivi Mehmet Ali Paşa'nın bu yıkıntılar üzerine yeni bir devlet kurmak istemesine Fransa'nın sıcak bakması, aslında Mısır Hıdivi'nin Fransa'nın sözünden çıkmayacağı ve bu yüce ulusun model alınarak bir devlet kurulacağını garanti gördükleri içindir. İngiltere bu duruma karşı çıkarken Fransa'nın ılımlı bir yaklaşım sergilemesinin nedeni şu sözlerle açığa çıkar:

> "İngilizler buna kesinlikle karşıydılar ve bunu engellemek için her şeye razıydılar.

> Buna karşılık, Fransızlar Mehmet Ali Paşa'yı Tanrı'nın bir lütfu olarak görüyorlar, Şark'ı miskinlikten kurtaracak ve Mısır'da, Fransa'yı model alan yeni bir devlet kuracak kişi olarak kabul ediyorlardı... Mehmet Ali Paşanın Fransızların hoşuna gidecek her şeye sahip olduğu açıktı. Üstelik İngilizleri bu denli kızdırdığına göre özünde kötü biri olamazdı. Londra'nın ondan kurtulmasına izin vermemek gerekiyordu." (Maalouf 2012: 93)

4.3.Maalouf'un Türk Edebiyatında Alımlanışını Etkileyen Dinsel Unsurlar

Toplumu oluşturan bireylerin tutum ve davranışlarında yönlendirici bir faktör olabilen din, kişilerin ideolojilerine de yön verebilir. Dinin baskın olduğu toplumlarda ideolojiler din odaklı olabilir. Bu toplumlarda, din ideolojisi kişinin hayatında psikolojik bir denge kurucu olarak da görülebilir: "İdeolojileri bu açıdan ele aldığımız zaman onları, insanlara istikamet vermeye yarayan birer "harita" olarak görürüz." (Mardin 2005: 25-27). Maalouf, yapıtlarında, dinin toplumlar üzerindeki etkisine vurgu yapar. Bu bağlamda, yazarı yazmaya iten ve ona yön veren ideolojik boyut şöyle açıklanabilir: Doğu ve Batı'nın kaynaştığı, uzlaşı içinde olan ve merkezi öneme sahip olan şeyin "bireyin" kendisi olduğu bir dünya. Maalouf, yapıtlarında dinin baskın olduğu Doğu toplumlarında, sorgulamaksızın kabul edilen batıl inançlar ve diğer bazı dini öğelerden dolayı din faktörünün, bu toplumların gelişmemesinde etkili olduğunu göstermeye çalışmıştır. Yazar, yapıtlarında, dini öğeleri işleyerek, batıl inançların kitleler üzerindeki tesirini ironik bir dille işlemiştir. Dinin baskın olduğu toplumların, olayların nedenini bilimsel açıklamaya değil de kulaktan kulağa gelen batıl inançlara bağlamalarından dolayı geride kaldıklarına dikkat çekmiştir.

Maalouf'un, Doğu toplumlarında, değer boşluğunun dinle giderilmeye çalışılmasından dolayı geride kalındığını vurguladığı yapıtları, Doğu halklarının kendi bilincine varmasına olanak sağlamış ve bu da okuru, yazara yaklaştırmıştır. Doğu halklarının, her türlü olayı, kâh kadercilikle kâh batıl inançlarla rasyonellikten ve bilimsellikten uzaklaştırması bu toplumların gelişmişlikten uzak kalmalarına neden olmuştur. Freud dinin İslam Toplumlarındaki ideolojik boyutunu şöyle açıklar:

> "Kısaca din, İslam toplumlarında bir toplum normu düzenleyicisi olarak işlediği derecede kişiliğin oluşumunda da önemli bir rol oynamakta, Batı'ya nisbetle birçok ilave katta ek ideolojik fonksiyonlar görmektedir." (Mardin 2005: 88)

Kadercilik, Doğu Halklarının kültürel yapısını oluşturan öğelerden birisidir. Bazı Doğu toplumlarında, kişi kendisine acı veren olaylar karşısında bir avuntu olarak kadere sığınabilir ve kaderin önüne geçilmez düşüncesiyle acılarını dindirme yolunu seçebilir. Maalouf'un hemen her yapıtında Doğu halklarının yaşamlarını, tarihlerini anlatırken kaderciliğe vurgu yaptığı gözlemlenir. Kadere inanma, kaderine razı gelme, yazarın özellikle *Yolların Başlangıcı* adlı yapıtında yoğun olarak okurun karşısına çıkan öğelerdir. Aslında, kendi yaşamından esinlenerek kurguladığı bu romanıyla yazar, olayların cereyan ettiği Lübnan'ın kültürel ve dini yapısını açığa çıkarmıştır. Açıklanamayan durumlarda kaderin üstünlüğüne inanma, yazarın tüm yapıtlarında benzer bir şekilde işlenmiştir ve yazarın yapıtlarında işlediği kadercilik anlayışı hemen hemen tüm doğu

toplumlarında benzer şekildedir. Yazarın *Yolların Başlangıcı* adlı yapıtında, olay kahramanının babasıyla dedesinin ölümünün aynı tarihe denk gelmesinin olay kahramanı tarafından "kader"e bağlanmasının Doğu toplumlarının kadercilik anlayışını yansıtan unsurlardan biri olduğu söylenebilir:

> "Babasıyla sanki belirli bir tarihte "buluşmuş" olmasına gelince, bunu o sıralar söylediğim kişilerde, yazgının cilveleri ve Tanrı'nın akıl almaz işleri üstüne kısa ve sıradan bir iki düşünce belirtilmesine vesile oldu yalnızca." (Maalouf 2012: 15)

Doğu'nun Limanları adlı yapıtında yazar, Osmanlı'da batıl inançların önemli bir yer işgal ettiğine ve hanedan üyeleri de dâhil halkın genel olarak batıl inançları yaşamlarının sıradan bir parçası haline getirdiklerine dikkat çeker. Yazarın bu yapıtında, halkın, akli dengesini yitirmiş henüz çocuk yaşta olan bir hanedan üyesiyle evlenerek onu iyileştirmeyi hedefleyen bir hekimi büyücü olarak görmesi ve ahlaksız tutumundan dolayı şeytanla işbirliği yaptığını düşünüp buna inanmaları Osmanlı'da sıra dışı şeylerin batıl inançlarla açıklandığına işaret eder:

> "Böyle bir evde, böyle bir çiftin kucağındaki çocuk akıl sınırlarını iyice zorlayan, tuhaf bir nesne gibiydi. Bir bakıma varlığı doğaya aykırıydı, insanlar onu Tanrı'nın armağanı değil, Şeytan'la yapılan bir anlaşmanın ürünü olarak görüyorlardı." (Maalouf 2012: 23)

Yazarın din temasını ayrıntılı olarak işlediği ve dinin bireyler üzerindeki etkisini derinlemesine açığa çıkardığı *Işık Bahçeleri* adlı yapıtında batıl inançları yaşayış biçimi haline getiren bir toplulukla karşı karşıya geliriz. Öyle ki, din, insanları birleştiren bir unsur olmak bir yana insanları birbirinden uzaklaştıran bir unsur olarak çıkar karşımıza. Bu romanda, din uğruna eşini ve çocuğunu terk eden ve bundan sonraki hayatında hiçbir sorgulama yapmadan "Ak Giysililer" denen bir dini tarikatın boyunduruğu altına giren bir kişinin hikâyesi anlatılmaktadır. Din, bu kişiyi ailesinden ve toplumdan uzaklaştırmış ve geride bıraktığı kişiler üzerinde büyük bir yıkıma neden olmuştur. (Maalouf 2012)

Yazarın, yapıtlarıyla din ayrımcılığına ve körü körüne bağlı olunan köktenci gelenekleri yıkmak gerekliliğine vurgu yaptığını söylemek mümkündür. Daha iyi bir gelecek için de din ayrımcılığını ve kendilerinden olmayanı reddeden katı geleneksel anlayışı yıkmak gerektiğini savunur:

> "Birlikte, yurttaşların artık öncelikle dini aidiyetlerine göre tanımlanmayacakları bir ülke düşünüyorduk. Zihniyetleri sarsmak ve eski alışkanlıkları yıkmak istiyorduk." (Maalouf 2012: 249 - *Doğu'dan Uzakta*)

Batıl inançların, toplumları yozlaştırdığına ve bilimsellikten uzaklaştırarak geride bıraktığına dikkat çeken yazar, yapıtlarında Doğu Toplumlarının büyüye, fala, batıl inançlara ilgisini ve hatta kimi zaman yaşamlarını fal ya da batıl inançlar doğrultusunda idame ettirmelerini ironik bir dille eleştirmiştir:

> "Bugün kervancımız bizi alışılmış yoldan ayırıp İskenderun Körfezi kıyısına götürmeye karar verdi. Bir falcı kadının Çarşamba günü belirli bir yerden geçmesini kesinlikle yasakladığını; bunu yapmazsa boğazlanabileceğini ve neden olduğum

> gecikmenin onu yol değiştirmeye zorladığını söyledi. Yolcular karşı çıkmadılar – ne diyebilirlerdi ki zaten? Bir kanıt tartışılabilir, bir kör inanç tartışılmaz. (Maalouf 2012: 65- *Yüzüncü Ad: "Baldassare'nin Yolculuğu"*)

Neredeyse baştan sona batıl inançların yoğun olarak karşımıza çıktığı *Yüzüncü Ad:"Baldassare'nin Yolculuğu"* romanında yazar, Osmanlı'nın toplum yapısında 'din'in en önde gelen öğelerden biri olduğuna vurgu yapmaktadır. Kutsal bir kitap olduğuna ve içerisinde Allah'ın 100. Adının olduğuna, bu adı bildiğinden dolayı Nuh'un kurtulduğuna inanılması ve bu adı çözenin kıyametin kopuşundan etkilenmeyeceği inanışıyla İstanbul'a kadar bu kitabın peşinden gelen Baldassare, Mazandarani'nin bu kitabını sahaflarda ararken büyük bir tepkiyle karşılaşır. (Maalouf 2012: 117)

Yazar, yapıtlarıyla bilginin gücüne vurgu yaparak tam bir gelişmenin ancak bilgi ve bilimin körü körüne inançlar sisteminin önüne geçtiğinde sağlanacağına dikkat çeker. Yazarın, genelde kaderci olan kahramanları bir süre sonra kaderciliğin kendilerini bir yere götürmediğini anlayarak sonunda körü körüne inanca ve yazgının kölesi olmaya karşıt bir tavır takınırlar. Yazarın, kahramanları aracılığıyla okuruna seslenerek özellikle Doğu Toplumlarında bu anlamda bir uyanışın olması gerektiğine dikkat çekmek istediğini söylenebilir:

> "Hepimizin –güçlü ya da zayıf, becerikli ya da saf– onun kör oyuncakları olduğumuz gerçeği bir yana bırakılırsa, yazgının bu yolculukta hiçbir katkısı olmadığı açık! Hangi elin yolumu çizdiğini, hangi elin beni denize, Batı'ya, Londra'ya yolladığını bal gibi biliyorum." (Maalouf 2012: 266-267 - *Yüzüncü Ad: "Baldassare'nin Yolculuğu"*)

5. SONUÇ

Çalışmada, çeviri-edebiyat-kültür dizgeleri arasındaki ilişki, Maalouf'un Türkçe çevirilerinin Türk yazın çoğuldizgesindeki yerinin çoğuldizge kuramı çerçevesinde irdelenmesiyle açığa çıkarılmıştır. Maalouf'un çevirilerinin edebiyatımızla ilişkisi Even-Zohar'ın çoğuldizge kuramında belirttiği üçüncü koşulla ilişkilendirilmiştir: "c) edebiyatta dönüm noktaları, bunalımlar ve yazınsal boşluklar yaşanırken" (Even-Zohar 2012: 128). Bu durumda, yenilikçi özellikler taşıyan çeviriler bir ulusun edebiyat çoğuldizgesi içerisinde birincil konuma geçebilirler. Maalouf'un yapıtlarının Türkçeye çevrilmesi Orhan Pamuk'un *Beyaz Kale* (1985) adlı romanının çıkmasından sonra 1993 yılında gerçekleşmiştir. Yeni tarihselci anlayışla şekillenen postmodern tarihsel roman türünün edebiyatımızdaki örneklerinin çok az sayıda olmasına bağlı olarak Maalouf'un çevirileriyle bu türün gelişimini destekleyerek türün edebiyat çoğuldizgemiz içindeki konumunu etkilediği söylenebilir. Maalouf, yabancı bir yazar olmasına karşın türün yerli romancılarıyla birlikte postmodern tarihsel roman türünün temsilcileri arasında görülerek bazı yapıtlarıyla da en çok satanlar arasında yer almıştır. Yazarın, çevirileriyle, zaman içerisinde büyük bir başarı elde ederek türün örneklerini veren Orhan Pamuk, Nedim Gürsel, Ahmet Ümit gibi yerli popüler yazarlarımızla birlikte anıldığını söylemek mümkündür. Yazarın kaynak ve erek dillerde elde ettiği tirajlar karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiş, yazarın Türkçe çevirilerindeki (erek dildeki) tirajlarının kimi romanlarında kaynak

dildeki tirajlara yakın olduğu ve yapıtlarının erek kültür edebiyatında çok satan yapıtlar arasında yer aldığı görülmüştür. Maalouf'un edebiyatımızdaki yeri ve konumunu etkileyen, yapıtlarında ele aldığı sosyo-kültürel, tarihsel ve dini etmenler olmuştur. Yapıtlarında, Doğu'nun sosyo-kültürel yapısına değin öğeleri yoğun olarak işlemesi, yazarı, Türk okuruna yaklaştırmış ve okurun, kendi kültür yapısı içinde özgün bir yapıt okuduğu izlenimine kapılmasında etkili olmuştur. Ayrıca, yapıtlarında Osmanlı'dan günümüze Türkiye Tarihiyle ilgili bazı kesitler aktarması ve tarihi farklı bakış açılarıyla ele alıp sunması, tarihin görünmeyen yanlarına ve özellikle savaşların bireyler üzerindeki yıkıcı etkisine vurgu yaparak tarihten ders alınması gerektiğine dikkat çekmesi hususları yazarın, Türk edebiyatındaki alımlanışını etkileyerek edebiyatımızda geniş bir okur kitlesine ulaşmasına katkı sağlamıştır. Bunun yanı sıra, yazar, yapıtlarında batıl inançlara sıklıkla vurgu yaparak çoğu kez bu türden olayların Doğu toplumlarında nasıl yıllarca süregeldiğine ve geçerliliğini koruyabildiğine eleştirel bir gözle bakmıştır. Yazarın, doğulu kültürel, tarihsel ve dinsel öğeleri yapıtlarında sıklıkla ele alarak farklı bakış açılarından ve kimi kez de eleştirel bir bakış açısıyla sunması, yazarın edebiyatımızdaki alımlanışını etkilemiştir. Kısacası, Maalouf, çevirileri aracılığıyla, yabancı bir yazar olarak edebiyatımızda postmodern tarihsel roman türünün gelişimine diğer yerli yazarlarımızla birlikte katkı sağlamıştır. Öyle ki Maalouf, diğer yerli yazarlarımızla birlikte, postmodern tarihsel romanın edebiyatımızdaki konumunu etkileyerek bu türün yazın çoğuldizgemiz içerisinde merkeze doğru kaymasında etkili olmuştur. Günümüzde, modernizm sonrası gelişen postmodern tarihsel roman anlayışıyla uygunluk gösteren dizi ve filmlerin sayısında artış olması da edebiyatımızda bu türün gelişme göstermesiyle doğru orantılıdır.

Kaynakça

Braudel, Fernand (1992). *Tarih Üzerine Yazılar* (çev. Mehmet Ali Kılıçbay), Ankara: İmge Kitabevi Yay.

Burke, Peter (2006). *Kültür Tarihi* (çev. Mete Tunçay), İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yay.

Carr, Edward Hallett (2005). *Tarih Nedir?* (çev. Misket Gizem Gürtürk), İstanbul: İletişim Yay.

Even-Zohar, Itamar (2012). "Yazınsal Çoğuldizge İçinde Çeviri Yazının Durumu" (çev. Saliha Paker), Çeviri Seçkisi II Çeviri (bilim) Nedir?, Yay. haz. M. Rifat, 2. baskı, s. 125-133.

Gürçağlar, Şehnaz Tahir (2008). "Çoğuldizge Kuramı. Uygulamalar, Eleştiriler", Çeviri Seçkisi I – Çeviriyi Düşünenler (içinde), Yayıma haz. M. Rifat, , 2. baskı, ss. 193-210.

Holmes, James S. (1994). "The Name and Nature of Translation Studies". *Translated! Papers on Literary Translation and Translation Studies*, Amsterdam: Rodopi, , 2.ed., s.67-81.

Holmes, James S. (2012) "Çeviribilimin Adı Ve Doğası" (çev. A.

Koş), Çeviri Seçkisi II – *Çeviri (bilim) Nedir?*, Yayıma Haz. M. Rifat, s. 107-121.
Kongar, Emre (2003). *Kültür Üzerine*, 7. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
Maalouf, Amin (2009). Çivisi Çıkmış Dünya (çev. Orçun Türkay), 1. baskı, İstanbul: YKY.
Maalouf, A. (2011). *Afrikalı Leo* (çev. Sevim Raşa), 35. baskı, İstanbul: YKY.
Maalouf, Amin (2012). *Doğu'dan Uzakta* (çev. Ali Berktay), 1. baskı, İstanbul: YKY.
Maalouf, Amin (2012). *Béatrice'ten Sonra Birinci Yüzyıl (*çev. Orçun Türkay), 8. baskı, İstanbul: YKY.
Maalouf, Amin (2012). *Işık Bahçeleri* (çev. Saadet Özen), 12. baskı, İstanbul: YKY.
Maalouf, Amin (2012). *Yolların Başlangıcı* (çev. S. Rifat- A. Derman), 31. baskı, İstanbul: YKY.
Maalouf, Amin (2012). *Tanios Kayası* (çev. Işık Ergüden), 34. baskı, İstanbul: YKY.
Maalouf, Amin (2012). *Yüzüncü Ad: Baldassare'ın Yolculuğu* (çev. Samih Rifat), 42. baskı, İstanbul: YKY.
Maalouf, Amin (2012). *Doğu'nun Limanları (*çev. Saadet Özen), 48. baskı, İstanbul: YKY.
Maalouf, Amin (2013). *Semerkant (*çev. Ali Berktay), 68. baskı, İstanbul: YKY.
Mardin, Şerif (2005). *Din ve İdeoloji*, 14. Baskı, İstanbul: İletişim Yay.
Oppermann, Serpil (1992). "Postmodern Romanda Değişen Anlatım Biçemi ve "Gerçeklik" / "Yazı" İkilemi", *Littera Edebiyat Yazıları,* cilt 3, Ss. 246-259.
Oppermann, Serpil (1999). *Postmodern Tarih Kuramı: Tarihyazımı, Roman ve Yeni Tarihselcilik,* Ankara: Evin Yayıncılık.
Tekeli, İlhan (1998). *Tarih Bilinci ve Gençlik –Karşılaştırmalı Avrupa ve Türkiye Araştırması***,** İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.
Ümit, Ahmet (2015). *Elveda Güzel Vatanım*, İstanbul: Everest Yay.
Yazıcı, Mine (2005). Çeviribilimin Temel Kavram ve Kuramları, İstanbul: Multilingual.
Yıldırım, Ceylan (2015). *Amin Maalouf'un Romanlarının Türkçe Çevirileri: Çoğuldizge Kuramı Çerçevesinde Karşılaştırmalı Bir Çözümleme.* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
İnternet Kaynakları:
http://www.aminmaalouf.net/fr/
Volterrani, Egi (2001). "Autobiographie à deux voix", Amin Maalouf ile yapılan röportaj, Aralık 2001. http://www.aminmaalouf.net/fr/sur-amin/autobiographie-a-deux-voix/
Rabouin, D. (2001). "Amin Maalouf: Je parle du voyage comme d'autres parlent de leurs maisons", *Le Magazine Littéraire*, Ocak 2001, Cilt.394. s. 98-103. http://www.magazine-litteraire.com/amin-maalouf-je-parle-du-voyage-comme-dautres-parlent-de-leur-maison (Web. Ocak 2001)
Haber7.com (2013). *2012 yılında en çok satan 100 kitap: Liste*, Erişim Tarihi: 15/05/2013, http://www.haber7.com/kitap/haber/984150-2012-yilinda-en-cok-satan-100-kitap-liste (Web. 31.01.2013, 14:07)
Haberler.com (2013). *Geçen haftanın çok satan kitapları*, Erişim Tarihi: 10/05/2013, http://

www.haberler.com/gecen-haftanin-cok-satan-kitaplari-4288935-haberi/ (Web. 30 Ocak 2013, 12:39).

Radikal Gazetesi (2011). *Unutulmaz 10 tarihi roman*, Erişim Tarihi: 10/05/2013, http://www.radikal.com.tr/kultur/unutulmaz-10-tarihi-roman-1067197/(Web. 23/10/2011, 02:00).

Nur Çintay A. (2009). *Amin Maalouf ve Atatürk*, Erişim Tarihi: 10/06/2013,http://www.radikal.com.tr/yazarlar/nur_cintay_a/amin_maalouf_ve_ataturk-949318/ (Web. 12/08/2009).

On5yirmi5.com (2009). *Haftanın çok satan kitapları*, Erişim Tarihi: 10/05/2013,http://www.on5yirmi5.com/haber/kultur-sanat/kitap/4182/haftanin-cok-satan-kitaplari.html(Web. 15 Haziran 2009, 10:24).

Görüşmeler:

YKY Satış Bölümü Sorumlusu Hülya Kaya / 24.07.2014.

J. C. Lattès'de Basım Asistanı Emily Vaquié / 21.11.2013.

ÖZET

ÇEVİRİ YAPITLARIYLA AMİN MAALOUF'UN TÜRK YAZIN ÇOĞULDİZGESİNDEKİ YERİ

Çeviriler aracılığıyla yeni türler, diğer ulusların edebiyatına girebilir ya da edebiyatta var olan türlerin gelişimini etkileyerek edebiyat çoğuldizgesinin şekillenmesine katkı sağlayabilir. Even-Zohar, edebiyatın içinde bulunduğu koşullara bağlı olarak, çeviri yazınının zamanla çevresel konumdan merkezi konuma ya da merkezi konumdan çevresel konuma geçebileceğine vurgu yapar. Edebiyatta dönüm noktaları ya da bunalımlar yaşandığı durumlarda, çeviri yapıtların yeni edebi türlerin gelişimine katkı sağladığı söylenebilir. Kültür temelli çoğuldizge kuramı, bu çalışmanın kuramsal alt yapısını oluşturmaktadır. Even-Zohar'ın geliştirdiği "çoğuldizge kuramı", ulusal yazının şekillenmesinde çeviri yapıtların etkisinin irdelenebilmesine olanak sağlamaktadır. Çalışmanın amacı, Maalouf'un, çeviri yapıtlarıyla, Türk yazın çoğuldizgesinde postmodern tarihsel roman türünün gelişimine etkisini açığa çıkarmak ve yerli yazarlarımızla birlikte bu türün temsilcileri arasında anılarak popülerlik kazanmasının ardında yatan nedenleri irdelemektir. Yazarın, Türk yazın çoğuldizgesinde, postmodern tarihsel roman türünün gelişimine katkı sağladığı ve böylece yazınsal türler arasındaki geçişte etkin bir rol oynadığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Çoğuldizge kuramı; çeviri yazını; Türk yazın çoğuldizgesi; Maalouf; postmodern tarihsel roman; postmodern tarih kuramı.

ABSTRACT

TRANSLATIONS OF AMIN MAALOUF'S NOVELS IN TURKISH LITERARY POLYSYSTEM

With the help of translations, new literary genres can be introduced into other nations' literatures; on the other hand, translated literature can play an important role in the transition of genres by affecting the position of existing literary genres. Even-Zohar, by attaching importance to the dynamic structure of literature, emphasizes that the translated literature can pass from environmental to central position or from central to environmental position in time, depending on certain circumstances in literature. Polysystem theory, being culture-based, constitutes the theoretical framework of this study. This theory enables the possibility to examine the effect of the translations on the formation of the national literatures by revealing the impact of translated literature on national literature. The aim of this study is to reveal the effect of Maalouf's translations into Turkish on the development of the genre of postmodern historical novel, on the position of this genre in our Turkish literature and also to examine the causes behind the popularity of Maalouf, who is cited between the local representatives of this genre in Turkish literature. It can be argued that Maalouf contributes to the development of the postmodern historical novel in the Turkish literary polysystem, and thus plays an active role in the transition of literary genres in Turkish literary scene?

Keywords: Polysystem theory; translated literature; Turkish literary polysystem; Maalouf; postmodern historical novel; postmodern theory of history.